

Nieuwbouw bedreigt buitenplaats: cultuur en natuur onder druk

8 september 2025 – **De circa 550 historische buitenplaatsen die Nederland rijk is, staan onder toenemende druk. Zij vallen weliswaar onder de bescherming van de Erfgoedwet, maar nieuwbouw-projecten, recreatiedruk en verdroging tasten dit nationaal erfgoed aan. Erfgoed waarin natuur, cultuur en geschiedenis al eeuwenlang samenkomen. Deze ontwikkeling vormt een aantasting van het waardevolle landschap, bedreigt de kwetsbare natuur en gaat in tegen de geest van de Natuurschoonwet (NSW). Deze is bedoeld om buitenplaatsen en landgoederen als samenhangend geheel van natuur en cultuur te beschermen en in stand te houden. Nieuwbouw bedreigt de natuur en buitenplaatsbiotoop, die in generaties zorgvuldig zijn opgebouwd.**

Drie bedreigingen voor buitenplaatsen:

1. Nieuwbouw rondom de buitenplaats Woningen en wegen verstoren het historische landschap, breken zichtlijnen en verdringen de natuur. Dit ondermijnt de kern van de Natuurschoonwet.

2. Toenemende recreatiedruk Massa's bezoekers zonder goede regulering zorgen voor verstoring van rust, zwerfafval en schade aan kwetsbare natuur en paden.

3. Verdroging en verlies van biodiversiteit Veranderend waterbeheer en druk uit de omgeving door nieuwbouw en druk op waterverbruik laten vijvers en grachten opdrogen. Zeldzame planten en dieren verdwijnen.

Voorbeeld Buitenplaats Old Putten

Zo staat de historische buitenplaats Old Putten in Elburg zwaar onder druk door geplande nieuwbouw in de directe omgeving. "Een buitenplaats is geen losse villa met tuin. Het is een samenspel van natuur, landschap en cultuur dat generaties lang is opgebouwd en gekoesterd," aldus Jos Witjes, eigenaar van Old Putten. "Natuurlijk zien we als buitenplaatseigenaren de noodzaak om nieuwe woningen te realiseren. Wel vragen we dat dit zorgvuldig gebeurt, op plekken waar ons nationaal cultureel erfgoed en waardevolle landschappen niet in gevaar komen. Wat eeuwenlang bewaard is gebleven, dreigt met de bouw van nieuwbouw in korte tijd onherstelbaar verloren te gaan."

Natuurcamping

Old Putten in Elburg is een beschermd rijksmonument met een kwetsbaar natuurgebied, tevens groen rijksmonument, van een kleine 20 hectare. Sinds 1965 ligt hier een natuur- en landgoedcamping (lid van De Groene Koepel). De camping is geliefd omdat gasten direct de omliggende natuur en wandelroutes in het coulisselandschap kunnen verkennen. "Als de plannen doorgaan is het karakter van een natuurcamping voorgoed verloren. De camping is niet alleen een trekpleister voor recreanten, maar vormt ook een onmisbare inkomstenbron voor het onderhoud van de buitenplaats."

Oproep

De Vereniging van Particuliere Historische Buitenplaatsen (VPHB) roept gemeenten en provincies op om nieuwbouwplannen in de nabijheid van een historische buitenplaats te heroverwegen en samen met eigenaren en erfgoedorganisaties te investeren in duurzaam

behoud. Alleen zo blijft het nationaal erfgoed, waarin natuur, cultuur en historie samenkomen, behouden voor toekomstige generaties.

Over de VPHB De Vereniging Particuliere Historische Buitenplaatsen (VPHB) zet zich in voor de instandhouding van historische buitenplaatsen als cultureel erfgoed, materieel en immaterieel, zodat zij op lange termijn blijven bestaan. Het gaat om het ensemble van gebouwde en groene rijksmonumenten. Van de 570 historische buitenplaatsen is ruim de helft in particulier beheer en wordt meestal bewoond door de eigenaar. De VPHB telt 225 leden/buitenplaatsen.